

Londyn, dnia 15.IX.43r. Aleksander Szwarc, korespondencja z Moskwy.

W swej ostat. mowie Hitler nie wymówił wogóle słowa Rosja, wspominając tylko wstydliwie o wycofowywaniu się Niemców "tu i ówdzie". Byłoby trafniej z jego strony wyrazić się "tu i ówdzie i jeszcze gdzieś indziej". Obecny odwrót Niemców wzdłuż całego frontu ros. wykazuje, jak nierealne były rachuby ich ekonomistów na temat korzyści gospodarczych, jakie przyniesie niem. pochód w głąb Rosji. Doniesienie Zagłębie węglowe miało odegrać rolę drugiego Zagłębia Ruhry. Istotnie na jednej z fabryk w Taganrogu widniał napis z firmą Kruppa. Ukraina miała się stać spichrzem Europy, a Kaukaz zapewnić Niemcom pod dostatkiem ropy. Zwłaszcza, co do Ukrainy Niemcy się przechwalali, że oni dopiero pokażą, ile będzie z niej można wyprodukować, stawiając uprawę roli na odpowiednim poziomie. Zwiedzając prowincję Charkowa miałem sposobność przekonać się naocznie, jak ten wysoki poziom w rzeczywistości wygląda. Żyzna ziemia ukraińska była pokryta olbrzymimi, sięgającymi 6-ciu stóp wysok. szetani. Zaledwie połowa pozostawała pod uprawą. Chłop ukraiński przedewszystkiem nie strzymał od Niemców ani traktorów ani benzyny, ani koni i nie na ziemi, czym uprawiać, a pozatym uprawiać jej nie chce, bo z powodu traktowania nienawidzi Niemców z całej duszy. Hitler zawiódł się na Ukrainie tak samo, jak Wilhelm w 1918 r. Nie ulega wątpliwości, że gospodarstwu eksploatacja zasobów w ostat. instancji zależy od woli współpracy ze strony ludności. W Rosji nie brak na to przykładów. W roku 1942 Niemcy nie zdobyli wprawdzie Kaukazu, ale bądźco bądź opanowali Majkop, jedno z najobfitszych źródeł ropy. Przez pół roku nie szczydzili wysiłków w kierunku wznowienia produkcji. W rezultacie tak czy siak można było liczyć produkcję prawie że na litry. Dzisiaj, w 8 miesięcy po odzyskaniu Majkopu Rosjanie wydobywają już całkiem pokaźne ilości, aczkolwiek Niemcy poniszczyli urządzenia.